

Prawo własności przemysłowej

z dnia 30 czerwca 2000 r. (Dz.U. 2001, Nr 49, poz. 508)

Tekst jednolity z dnia 17 września 2013 r. (Dz.U. 2013, poz. 1410)

Tytuł I. Przepisy ogólne

Literatura: *G. H. C. Bodenhausen*, Guide to Application of the Paris Convention for the Protection of Industrial Property, as Revised at Stockholm in 1967, Genewa 1968; *K. Czub*, Prawo osobiste twórców dóbr niematerialnych. Zagadnienia konstrukcyjne, Warszawa 2011; *J. Frąckowiak*, Instytucje prawa handlowego w kodeksie cywilnym, Rej. 2003, Nr 6; *S. Grzybowski*, Podstawowe konstrukcje prawnicze nowego prawa patentowego. Referat dla Komisji do opracowania projektu nowego prawa patentowego, WUP 1949, Nr 7–8; *S. Grzybowski*, *A. Kopff*, *J. Szwaja*, *S. Włodyka*, Zagadnienia prawa wynalazczego, Warszawa 1969; *G. Jyż*, Wynagrodzenie za projekty wynalazcze w ustawie – Prawo własności przemysłowej, PiP 2003, Nr 8; Konwencja Paryska o ochronie własności przemysłowej. Komentarz (red. *A. Adamczak*, *A. Szewc*), Warszawa 2008; *P. Kostański*, Zniesienie współwłasności nieruchomości w drodze umowy, Kraków 2004; *T. Kuczyński*, Pracownicze projekty wynalazcze, PiZS 2002, Nr 4; *J. Mańkowska*, Instrumenty prawne regulujące udział organizacji społecznych w zakresie wynalazczości, R. Pr. 1995, Nr 5; *J. Mazurkiewicz*, Non omnis moriar. Ochrona dóbr osobistych zmarłego w prawie polskim, Wrocław 2010; Prawo własności przemysłowej (red. *U. Promińska*), Warszawa 2004; *J. Preussner-Zamorska*, Prawo do autorstwa wynalazku, ZNUJ 1974, Nr 2; *taż*, Świadcstwo autorskie na gruncie polskiej ustawy o wynalazczości, SC 1973, t. XXII; *K. Szczepanowska*, Prawo do patentu, PUG 1993, Nr 2; *S. Soltysiński*, *A. Szajkowski*, *T. Szymanek*, Komentarz do prawa wynalazczego, Warszawa 1990; *M. Staszaków*, Zarys prawa wynalazczego, Warszawa 1970; *A. Szewc*, Naruszenie własności przemysłowej, Warszawa 2003; *tenże*, Rozstrzygnięcie sporów o projekty racjonalizatorskie, R. Pr. 1993, Nr 6; *J. Szwaja*, Prawa osobiste wynalazców w nowej ustawie – Prawo własności przemysłowej, ZNUJ 2002, Nr 80; *M. du Vall*, Prawo patentowe, Warszawa 2008; *T. Żyżnowski*, Niektóre aspekty drogi sądowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej, PS 2002, Nr 9.

Wprowadzenie

1. **Kodeks prawa własności przemysłowej.** Komentowana ustawa **1** z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1410), w zamiarze ustawodawcy, miała odgrywać rolę kodeksu prawa

własności przemysłowej, w jednej ustawie zebrano regulacje do tej pory ujęte w kilku ustawach szczególnych. Powyższe zamierzenie ustawodawcze nie zostało zrealizowane konsekwentnie (por. uw. do art. 1), a różnorodność dóbr chronionych przepisami niniejszej ustawy nie pozwoliła na wyodrębnienie bardziej rozbudowanej części ogólnej. Przepisy Tytułu I komentowanej ustawy mają w większości charakter bardziej instrukcyjny niż merytoryczny. Po raz pierwszy w Polsce, w jednym akcie prawnym zawarto nie tylko przepisy materialnoprawne, lecz także typowo proceduralne (tak z zakresu postępowania administracyjnego przed UPRP, jak i częściową regulację odnoszącą się do postępowania cywilnego) oraz przepisy karne i ustrojowe dotyczące UPRP. Poza zakresem tej regulacji, w odrębnych ustawach pozostawiono unormowania dotyczące rzeczników patentowych, ochrony odmian roślin, postępowania w przedmiocie europejskich zgłoszeń patentowych.

- 2 2. **Pojęcie własności przemysłowej w Konwencji Paryskiej.** Pojęcie własności przemysłowej jest tradycyjnym pojęciem języka prawnego, wywodzącym się z Konwencji Paryskiej o ochronie własności przemysłowej z 20.3.1883 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 51 – załącznik), jest ono kategorią językową powszechnie przyjętą (fr. *propriete industrielle*, niem. *Gewerbliches Eigentum*, ang. *industrial property*, hiszp. *la propiedad industrial*), stąd – mimo mylącego i słusznie krytykowanego odniesienia do prawa własności – pojęcie to w odniesieniu do prawa na dobrach niematerialnych należy uznać za ugruntowane. Pojęcie własności przemysłowej należy odróżnić od własności w rozumieniu prawa rzeczowego. Na gruncie prawa na dobrach niematerialnych pojęcie to nie ma bowiem odniesienia do konkretnych, materialnych desygnatów (rzeczy), z którymi skorelowane jest w prawie rzeczowym. Przedmiot ochrony konwencyjnej został wskazany w art. 1 ust. 2 KonwPar, i są to: patenty na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, znaki usługowe, nazwa handlowa i oznaczenia pochodzenia lub nazwy pochodzenia, a także uczciwa konkurencja. Jeśli dokonamy porównania wskazanego powyżej zakresu przedmiotowego Konwencji Paryskiej z zakresem regulacji PrWłPrzem (art. 1 ust. 1 pkt 1–2 PrWłPrzem), to wskazać należy pewne różnice. W przypadku ochrony topografii układów scalonych różnica wynika z faktu, że ten przedmiot własności przemysłowej powstał kilkadziesiąt lat po przyjęciu Konwencji Paryskiej, stąd brak regulacji na gruncie tej Konwencji. Twórczość racjonalizatorska, do której odnosi się art. 1 ust. 1 pkt 2 PrWłPrzem, nie jest natomiast dobrem, które byłoby uznane w większej liczbie państw – stron Konwencji, a nawet w tych, w których stosowne regulacje ochronne zostały wprowadzone, zazwyczaj (jak w Polsce) nie opiera się ona na konstrukcji prawa podmiotowego. Przedmiotem własności przemysłowej chronionym Konwencją Paryską jest natomiast **nazwa handlowa** (art. 8 KonwPar), polskie przepisy nie

przewidują ochrony nazwy handlowej jako oddzielnej kategorii prawnej w Prawie własności przemysłowej. Ochrona nazwy handlowej w Polsce możliwa jest natomiast na gruncie art. 5 ustawy z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), tak SN w wyr. z 7.10.1999 r. (I CKN 126/98, OSN 2000, Nr 4, poz. 70) i przepisów prawa firmowego w ustawie z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.). Powołany przepis Konwencji Paryskiej ze względu na zbyt ogólne sformułowanie nie może być sam w sobie podstawą dla roszczeń ochronnych wysuwanych przez przedsiębiorców z państw – stron Konwencji Paryskiej ani tym bardziej pomiędzy przedsiębiorcami krajowymi. Odmienny pogląd SN wyrażony został w wyr. z 14.12.1990 r. (I CR 529/90, OSN 1992, Nr 7–8, poz. 136), co spotkało się z trafną krytyką [M. Kępiński, w: Konwencja Paryska (red. A. Adamczak, A. Szewc), s. 266]. W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z zasadą narodowego traktowania (asymilacji) ochrona nazwy handlowej w prawie polskim przysługiwać będzie podmiotom z państwa – strony Konwencji Paryskiej na zasadach takich, na jakich przysługuje podmiotom krajowym, a więc na podstawie ustawodawstwa krajowego, a nie wprost na podstawie Konwencji, która zresztą nie zawiera szczególnych warunków ochrony ani nie reguluje skutków naruszenia nazwy handlowej. Wobec powyższego, ochrona nazwy handlowej w prawie polskim powinna być konstruowana na podstawie odpowiednich przepisów prawa krajowego: Kodeksu cywilnego i ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Stosownie do art. 5 ZNKU, czymem nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie przedsiębiorstwa, które może wprowadzić klientów w błąd co do jego tożsamości, przez używanie firmy, nazwy, godła, skrótu literowego lub innego charakterystycznego symbolu wcześniej używanego, zgodnie z prawem, do oznaczenia przedsiębiorstwa. Konwencja Paryska nie przewidywała ochrony nowych odmian roślin, którą reguluje Międzynarodowa konwencja o ochronie nowych odmian roślin z 2.12.1961 r. Dz.Urz. UE z 2005 r., L 192, s. 63. Konwencja ta jest częścią prawa UE i jako taka jest bezpośrednio stosowana w Polsce. Ochrona nowych odmian roślin zaliczana jest do prawa własności przemysłowej, ale także przez ustawodawcę krajowego odpowiednia regulacja nie została zawarta w Prawie własności przemysłowej, lecz w oddzielnej ustawie.

3. Własność przemysłowa a prawo własności. Pojęcie własności 3
przemysłowej nie jest rozumiane jednolicie, zwykle się je traktować jako część własności intelektualnej, niemniej obejmuje ono przedmioty ochrony o bardzo różnym i niejednorodnym charakterze. Trzeba je odróżnić od własności w rozumieniu prawa rzeczowego, w prawie na dobrach niematerialnych nie ma ono odniesienia do konkretnych, materialnych desygnatów (rzeczy), z którymi powiązane jest w prawie rzeczowym. Własność przemysłowa odnosi się do dóbr niematerialnych. Nie opiera się ona także

na władztwie nad rzeczą, ale na stworzeniu sfery monopolu prawnego obejmującego określone prawnie sposoby korzystania z danego rozwiązania lub oznaczenia. Tak stworzona sfera wyłączności, gwarantująca uprawnionemu możliwie najszerszy zakres uprawnień, zbliża prawa własności przemysłowej do prawa własności. Mocą praw własności przemysłowej, uprawniony uzyskuje bowiem najszerszy i najpełniejszy zakres uprawnień w stosunku do dóbr własności przemysłowej, podobnie jak właściciel – w odniesieniu do rzeczy. Prawa własności przemysłowej, tak jak prawo własności, są prawami bezwzględными. Prawo własności przemysłowej odnosi się do ochrony dóbr niematerialnych, a więc takich, których istnienie jest niezależne od istnienia rzeczowego substratu (*corpus mechanicum*). Cywilnoprawna własność nośnika materialnego jest niezależna od „własności” dobra niematerialnego w tym nośniku urzeczywistnionego. Również nieco archaiczne jest odniesienie do przemysłu, trzeba jednak mieć na uwadze, że pojęcie własności przemysłowej powstało w XIX w., gdy przemysł (tak ciężki, jak i lekki) był kołem napędowym ówczesnej gospodarki, stąd pod pojęciem działalności przemysłowej rozumiano to, co dziś określamy działalnością gospodarczą, a więc nie tylko przemysł *sensu stricto*, ale także usługi, handel, rolnictwo. Pojęcie to, zawarte w Konwencji Paryskiej, a następnie przejęte przez większość porządków prawnych, stało się pojęciem międzynarodowego języka prawnego, powszechnie rozumianym, co z pewnością przemawia za jego utrzymaniem, mimo pewnej archaiczności samego sformułowania.

- 4 **4. Przedmiot praw własności przemysłowej.** Prawo własności przemysłowej odnosi się do ochrony dóbr niematerialnych, a więc takich, których istnienie jest niezależne od istnienia rzeczowego substratu. Immanentną cechą dóbr niematerialnych jest możliwość równoczesnego korzystania z dobra niematerialnego przez nieograniczoną liczbę osób, w nieograniczonym czasie i przestrzeni. Z tego względu konieczne było stworzenie modelu ochrony prawnej odmiennego od modelu prawa własności, opartego na władztwie nad rzeczą. W prawie własności intelektualnej władztwo nad rzeczą zostało zastąpione przez monopol uprawnionego w przypadku praw bezwzględnych. Oznacza to, że tylko uprawniony może korzystać z określonych uprawnień odnośnie do danego dobra niematerialnego.
- 5 **5. Kumulowanie cech różnych dóbr niematerialnych.** Możliwe jest kumulowanie przez jedno dobro niematerialne cech wielu przedmiotów ochrony, np. jedno rozwiązanie przestrzenne (np. opakowanie) może stanowić utwór, wzór przemysłowy i zostać zarejestrowane jako znak towarowy, gdy spełnia przesłanki uzyskania ochrony dla każdego z tych dóbr. O ile wszystkie utwory i rozwiązania są wynikiem pracy twórczej człowieka i jako takie zostały uznane za dobra niematerialne podlegające ochronie, o tyle przy oznaczeniach ich sposób kreacji nie jest ważny, są

one wynikiem pewnych społecznych konotacji oznaczenia i jego desygnatów, które pełnią przede wszystkim funkcję komunikacyjną. Oznaczenia stanowią symbole będące źródłem informacji, i to właśnie ta ich funkcja stała się podstawą dla udzielenia im ochrony. Por. uw. do art. 1.

6. **Dobra niematerialne.** Wśród dóbr niematerialnych wyróżnia się 6
utwory (chronione prawem autorskim), artystyczne wykonania i inne przedmioty praw pokrewnych, rozwiązania (wynałazki, wzory użytkowe i przemysłowe, topografie układów scalonych, nowe odmiany roślin), oznaczenia (znaki towarowe, oznaczenia geograficzne, nazwy handlowe, firmę). Utwory są chronione bez względu na ich wartość i przeznaczenie, zaś rozwiązania podlegają ochronie ze względu na ich stosowność, użyteczność, natomiast oznaczenia są chronione przede wszystkim dla ich funkcji informacyjnej.

7. **Własność przemysłowa a własność intelektualna.** Trafnie podnosi 7
się, że granice pomiędzy własnością intelektualną a własnością przemysłową są płynne [por. *U. Promińska*, w: *Prawo własności przemysłowej* (red. *U. Promińska*), 2004, s. 19]. Podział ten zresztą jest tylko umowny, jest możliwe, i bardziej trafne, traktowanie własności intelektualnej jako pojęcia nadrzędnego, obejmującego wszystkie dobra niematerialne o charakterze intelektualnym, zarówno stworzone przez człowieka w całości (rozwiązania, utwory), jak i te, odnośnie do których wykreowano tylko pewne skojarzenia (oznaczenia). W ramach tak rozumianej własności intelektualnej mieściłyby się więc wszystkie z dóbr własności przemysłowej. Takie rozumienie pojęcia własności intelektualnej ma oparcie normatywne w treści art. 2 Konwencji o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, sporządzonej w Sztokholmie 14.7.1967 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 49 – załącznik), w Porozumieniu z 15.4.1994 r. w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS, Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143 – załącznik) oraz w ustawie z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 80, poz. 432).

8. **Katalog dóbr niematerialnych** (w tym dóbr własności przemysłowej) jest **otwarty**. Wraz z postępem technicznym i społeczno-gospodarczym kreowane są i będą nowe dobra niematerialne. W krajach o rozwiniętej gospodarce rynkowej i stosunkowo drogiej sile roboczej coraz większego znaczenia nabierają nowoczesne technologie oraz metody przyciągania klienta do towarów i usług, w związku z tym kreowane są nowe dobra niematerialne. Z powyższego względu katalog dóbr niematerialnych jest zmienny w czasie, przykładowo „nowymi” dobrami niematerialnymi, dla których stosunkowo niedawno przyznano ochronę prawami bezwzględными, są topografie układów scalonych i nowe odmiany roślin. Część dóbr niematerialnych pozostaje chroniona na zasadach ogólnych prawa cywilnego i prawa konkurencji, jak np. tajemnica handlowa, tajemnica

produkcyjna, *know-how*. Dyskutowane w nauce jest także wprowadzenie nowego rodzaju praw bezwzględnych np. dla ochrony wiedzy tradycyjnej.

- 9 **9. Ochrona dóbr niematerialnych prawami bezwzględnymi własności przemysłowej.** Wspólną cechą dóbr niematerialnych uregulowanych w Prawie własności przemysłowej (poza projektami racjonalizatorskimi) jest przyjęcie przez ustawodawcę modelu ochrony tych dóbr prawami majątkowymi, bezwzględnymi, statuującymi wyłączność korzystania z danego dobra, ograniczoną czasowo i terytorialnie, która powstaje, co do zasady, z mocy decyzji administracyjnej (w tym miejscu należy zasygnalizować, że prawami własności przemysłowej powstającymi *ex lege* są prawo do uzyskania patentu, prawo do uzyskania prawa ochronnego lub prawa z rejestracji odpowiednio na wzór użytkowy, przemysłowy i topografię układu scalonego, pierwszeństwo uprzednie, a także prawo do znaku towarowego powszechnie znanego), o charakterze konstytutywnym, wydawanej przez UPRP. Prawa te są zasadniczo ograniczone czasowo (z wyjątkiem oznaczeń geograficznych, oraz przy założeniu możliwości przedłużania w nieskończoność ochrony dla znaków towarowych) i mają zasięg ograniczony terytorialnie do terytorium Rzeczypospolitej. Artykuł 6 ust. 1 PrWiPrzem zawiera wyliczenie praw udzielanych na podstawie ustawy w procedurze krajowej przez UPRP. Niezależnie od powyższego, na mocy prawa międzynarodowego i unijnego mogą być udzielane prawa ochronne na przedmioty własności przemysłowej ze skutkiem wobec Polski: odnośnie do wynalazków – na podstawie Konwencji o patencie europejskim sporządzonej w Monachium 5.10.1973 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 79, poz. 737 i 738) przez Europejski Urząd Patentowy, a odnośnie do znaków towarowych i wzorów przemysłowych – na podstawie odpowiednich rozporządzeń unijnych [co do znaków towarowych – na podstawie rozp. Rady (WE) Nr 207/2009 z 26.2.2009 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego; Dz.Urz. UE L Nr 78, s. 1, a co do wzorów przemysłowych – na podstawie rozp. Rady (WE) Nr 6/2002 z 12.12.2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych; Dz.Urz. WE L Nr 3 z 2002 r., s. 1), przez Urząd ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego w Alicante. Artykuł 6 ust. 1 PrWiPrzem jest wyrazem zasady *numerus clausus* praw bezwzględnych. Dla ochrony wymienionych w tym artykule dóbr niematerialnych (i tylko tych) udzielane są prawa przewidziane w tym artykule. Nie ma możliwości konstruowania praw bezwzględnych na podstawie umowy stron. Taka umowa, jako sprzeczna z prawem, byłaby na zasadzie art. 58 KC nieważna. Na dane dobro niematerialne może być udzielone tylko takie prawo własności przemysłowej, którego cechy dane dobro wypełnia. Nie wyklucza to jednak sytuacji, gdy jedno rozwiązanie może stanowić jednocześnie więcej niż jedno dobro własności przemysłowej, wówczas, w związku z zasadą kumulacji ochrony, możliwe jest (choć z wyjątkami) przyznanie większej liczby praw bezwzględnych chroniących dane rozwiązanie.

10. **Katalog praw własności przemysłowej.** W przeciwieństwie do katalogu dóbr niematerialnych, katalog praw własności przemysłowej jest katalogiem zamkniętym. Nie jest możliwe kreowanie wolą stron nowych praw bezwzględnych, innymi słowy – możliwe jest korzystanie z ochrony prawami bezwzględnymi tylko odnośnie do tych dóbr niematerialnych, dla których ustawodawca taką ochronę przewidział, kształt tej ochrony jest również w zasadzie ukształtowany ustawowo. Dobra niematerialne, niechronione prawami bezwzględnymi korzystają z ochrony na zasadach ogólnych Kodeksu cywilnego, a w części przypadków – także na podstawie przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (por. uw. do art. 1 i 2).

11. **Własność w znaczeniu ekonomicznym.** O ile, jak już wyżej wskazano, pojęcie własności ma na gruncie prawa własności przemysłowej swoiste znaczenie, inne niż w prawie rzeczowym, o tyle użycie tego pojęcia jest usprawiedliwione w sensie ekonomicznym. Tak jak prawo własności odnośnie do rzeczy, tak prawa własności przemysłowej w stosunku do dóbr niematerialnych stwarzają podmiotowi uprawnionemu możliwość wyłącznej ekonomicznej eksploatacji przedmiotu tych praw.

12. **Konstrukcja prawa podmiotowego.** Prawa własności przemysłowej zostały przez ustawodawcę oparte na konstrukcji prawa podmiotowego, bezwzględnego i wyłącznego. Prawa bezwzględne są skuteczne *erga omnes*. Wyłączność ograniczona jest w zasadzie do sfery korzystania zawodowego i zarobkowego z dóbr własności przemysłowej, w zakresie uregulowanym ustawą, tylko uprawniony może w taki sposób z danego dobra korzystać. W sensie ekonomicznym chodzi o zapewnienie uprawnionemu wyłączności (monopolu) w zakresie gospodarczego korzystania z danego dobra niematerialnego. Są to prawa majątkowe (element praw osobistych odgrywa minimalną rolę, por. uw. do art. 8), przenaszalne tak *inter vivos*, jak i *mortis causa*. Inaczej niż prawa autorskie, prawa własności przemysłowej nie powstają z mocy samego prawa, ale z konstytutywnej decyzji organu państwowego (UPRP) lub międzynarodowego (Europejskiego Urzędu Patentowego, Urzędu do spraw Harmonizacji Rynku Wspólnotowego), po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania. Prawa te (co do zasady) są ograniczone czasowo i mają zasięg ograniczony terytorialnie.

13. **Uzasadnienie ochrony rozwiązań.** Ochrona praw własności przemysłowej swoje początki wzięła z modelu ochrony własnościowej. Od początków ery nowożytnej w krajach uprzemysłowionych poszukiwano rozwiązań prawnych służących ochronie dóbr niematerialnych. Wprowadzenie takiej ochrony nie było zrozumiałe samo przez się i aż do końca XIX w. poszukiwano dogmatycznego uzasadnienia tej ochrony. Przeciwnicy systemu patentowego zwykli wskazywać, że monopol patentowy zakłóca konkurencję i ogranicza swobodę badań. Stworzone w przeciagu

XVIII i XIX w. teorie uzasadniające ochronę patentową są aktualne do dziś. Pierwsza historycznie ukształtowana została **teoria własnościowa**, zwana również teorią prawa naturalnego, której podstawowym założeniem jest przypisanie – jako naturalnego prawa – wytworów myśli ludzkiej ich twórcom. Koncepcja własności dóbr niematerialnych jest wynikiem filozofii prawa natury i jako podstawa rozwiązań normatywnych została wprowadzona w okresie Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Koncepcja ta bazuje na założeniu, że wytwór umysłu ludzkiego stanowi „własność” człowieka, podobnie jak materialne wytwory jego pracy, i z tego powodu zasługuje na ochronę prawną. Kolejna **teoria umowy społecznej** (zwana także teorią opublikowania), sformułowana przez *J.J. Rousseau*, zakładała, że pomiędzy twórcą a społeczeństwem zawierane jest porozumienie: w zamian za przyznanie czasowo ograniczonej wyłączności korzystania z wynalazku wynalazca swoją wiedzę przekazuje społeczeństwu, czyni ją publicznie dostępną (stąd rola publikacji w prawie patentowym). Ujawnienie wynalazku prowadzi więc do upowszechniania rezultatów twórczości technicznej, czyni je powszechnie dostępnymi, a regulacje prawa patentowego (por. art. 69 ust. 1 pkt 3 PrWIPrzem) umożliwiają dalsze badanie, analizę, krytykę i rozwój wynalazku przez podmioty inne niż wynalazca. Ujawnienie nie tylko jednak wzbogaca wiedzę techniczną, lecz także pozwala uniknąć kosztów niepotrzebnych badań w przypadku prowadzenia prac dotyczących tego samego rozwiązania technicznego w kilku ośrodkach. Nieco później w rozwoju historycznym sformułowane zostały także **teoria nagrody** i **teoria zachęty**. W myśl tych ostatnich koncepcji patent miał stanowić słusznosciowo uzasadnione wynagrodzenie ze strony społeczeństwa dla wynalazcy za trud pracy wynalazczej, a jednocześnie zachęcać samego wynalazcę oraz inne osoby do podjęcia takiego trudu w przyszłości. Teoria zachęty zakłada, że możliwość uzyskania wyłączności w gospodarczym korzystaniu z wynalazku będzie motywowała do inwestycji i pracy nad nowymi rozwiązaniami, a przez to przyczyni się do rozwoju techniki. Możliwość uzyskania ochrony patentowej motywuje do prowadzenia badań i ponoszenia nakładów na badania i rozwój, a następnie do wdrożenia rozwiązania do produkcji. Okres wyłączności rynkowej, zapewniony patentem, ma stworzyć przedsiębiorcy szansę uzyskania zwrotu nakładów na badania i rozwój. Jest to rozwiązanie bardziej efektywne od finansowania badań i rozwoju ze środków budżetu państwa, przerzuca także ryzyko gospodarcze związane z wprowadzeniem nowego rozwiązania na rynek na przedsiębiorców. Zwrot inwestycji w badania i rozwój możliwy jest po wprowadzeniu rozwiązania na rynek, stąd ograniczony czasowo monopol patentowy mobilizuje do szybkiego wdrażania produkcji, tym samym prędzej staje się ono dostępne dla odbiorców. Szczegółowa analiza historycznego i dogmatycznego uzasadnienia ochrony patentowej ma na celu stworzenie podstaw dla wykładni poszczególnych instytucji obowią-

zującego prawa patentowego, np. dla określenia długości ochrony, potrzeby jej przedłużenia dla niektórych rodzajów wynalazków. Opisane teorie nie wykluczają się, a stanowią raczej spojrzenie z różnych perspektyw na zagadnienie wynalazczości, o ile teoria prawa natury uwzględni racje moralne, o tyle pozostałe wskazują na pragmatyczne nastawienie społeczeństw w dążeniu do rozwoju techniki. Konieczność uwzględnienia aksjologicznych podstaw ochrony patentowej jest szczególnie widoczna przy wykładni przepisów dotyczących ograniczeń uprawnień z patentu. W tym wypadku należy uwzględniać zarówno interes ogólnospołeczny, jak i interes uprawnionego z patentu. Obecnie wskazuje się także, że prawo patentowe może być stymulatorem dla konkurencji w dziedzinie badań i wdrożeń. Powyższe teorie odnoszą się także do wszystkich pozostałych rozwiązań technicznych: wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych i topografii układów scalonych oraz nowych odmian roślin; wskazać jednak należy, że ochrona tych dóbr nie budziła tak dużych kontrowersji, jak ochrona patentowa, spowodowane to było jednak także tym, że model ochrony patentowej dla wynalazków obronił się przed zarzutami przeciwników i prawidłowo spełnia swoje funkcje w gospodarce wolnorynkowej.

14. **Uzasadnienie ochrony oznaczeń.** Ochrona oznaczeń odróżniających nie budziła zasadniczych kontrowersji, jest jednak na tyle różna od roli rozwiązań technicznych, że wymaga odrębnego uzasadnienia. Rola oznaczeń odróżniających jest pełna tylko w systemach gospodarczych opartych na zasadach konkurencji. Przedsiębiorcy, aby dotrzeć z oferowanymi produktami lub usługami do nabywców, zmuszeni są odpowiednio je oznaczyć tak, aby na konkurencyjnym rynku nabywca rozpoznał poszukiwany produkt. Podstawową funkcją znaku towarowego jest oznaczenie pochodzenia. Polega ona na przekazaniu odbiorcy informacji o pochodzeniu towarów sygnowanych danym znakiem z tego samego źródła. Obecnie znaki towarowe obok funkcji oznaczenia pochodzenia pełnią również inne funkcje, takie jak: funkcja jakościowa (zapewnienie odbiorcy o stałej jakości produktów), komunikacyjna (przekazanie odbiorcom określonych informacji odnoszących się zarówno do produktu, jak i do przedsiębiorcy posługującego się znakiem), inwestycyjna i reklamowa, w ten sposób, że przyciągają zainteresowanie odbiorców, zachęcają ich do nabycia towaru. Dla realizacji tych funkcji i budowania renowy znaku towarowego przedsiębiorca uprawniony z prawa ochronnego powinien dbać o jakość produktów i system dystrybucji, unowocześniać produkty. Uzyskanie ochrony jest także motywacją do inwestowania w reklamę w celu budowania popularności marki. Ochrona znaku towarowego „przysługuje w granicach funkcji realizowanych przez znak towarowy”, co oznacza, że gdy funkcje znaku nie są zagrożone, dopuszczalne jest używanie znaku przez osoby nieuprawnione, nie stanowi to naruszenia prawa ochronnego (por. R. Skubisz, w: System PrPryw, t. 14A, s. 95). W tym miejscu należy

zaznaczyć, że pełna realizacja funkcji znaku towarowego możliwa jest tylko w warunkach gospodarki rynkowej. Wówczas jest narzędziem dotarcia do nabywców przez konkurujących przedsiębiorców, zaś nabywcom pozwala wybrać spośród wielu te produkty, których nabyciem są zainteresowani. Argumentacja przemawiająca za przyznaniem ochrony znakom towarowym zasadniczo także usprawiedliwia ochronę oznaczeń geograficznych, pełnią one bowiem zbliżone funkcje: informacyjną, odróżniającą, reklamową i gwarancyjną (jakościową). Funkcja informacyjna sprowadza się do zapewnienia odbiorcom informacji o miejscu pochodzenia towarów. Oznaczenia geograficzne informują o pochodzeniu towarów z określonego obszaru geograficznego. Funkcja odróżniająca polega na umożliwieniu (dzięki oznaczeniom geograficznym) odróżnienia towarów z pochodzących z innych obszarów geograficznych oraz towarów wprowadzicie pochodzących z tego samego regionu, ale charakteryzujących się szczególnymi cechami (przy kwalifikowanych oznaczeń pochodzenia). Funkcja reklamowa, tak jak w przypadku znaków towarowych, zmierza do nakłonienia nabywcy do zakupu towaru oznaczonego oznaczeniem geograficznym. Funkcja gwarancyjna wiąże się z zapewnieniem odbiorcy o jakości towaru wynikającej z miejsca wytworzenia (przy kwalifikowanych oznaczeniach pochodzenia). Ochrona oznaczeń geograficznych ułatwia także wejście na rynek i konkurowanie na nim lokalnym przedsiębiorcom, umożliwia wspólny marketing produktów, a jednocześnie stymuluje przedsiębiorców do poprawy i kontroli jakości produktów.

- 15 **15. Rozwój historyczny ochrony dóbr niematerialnych.** Dobra niematerialne towarzyszą człowiekowi od najdawniejszych czasów. Już człowiek pierwotny dokonywał rozwiązań o charakterze technicznym, które pozwalały mu opanować siły przyrody i je praktycznie zastosować, wiele do dziś wykorzystywanych rozwiązań technicznych zawdzięczamy cywilizacjom starożytnym. Niemniej w cywilizacjach antycznych nie przewidziano ochrony prawnej dla dóbr niematerialnych. W okresie średniowiecza brak było ochrony powszechnej, zaczęła rozwijać się jednak partykularna ochrona poszczególnych rozwiązań, dla których lokalni władcy wydawali przywileje (niekiedy określane „patentami”), dla określonych osób (niekoniecznie będących twórcami danego rozwiązania), które zyskiwały w ten sposób czasowo i terytorialnie ograniczony monopol na korzystanie z danego rozwiązania. Twórca rozwiązania nie miał jednak prawa podmiotowego, które umożliwiłoby mu domaganie się przyznania przywileju, uznanie danego rozwiązania za zasługujące na ochronę i udzielenie takiej ochrony leżało wyłącznie w gestii władcy, który niekoniecznie kierował się względami doniosłości danego rozwiązania. Udzielanie przywilejów było także elementem polityki fiskalnej ówczesnych władców, gdyż była to czynność odpłatna. Najstarszym aktem prawnym regulującym w sposób abstrakcyjny ochronę wynalazków jest ustawa wenecka z 1474 r., odno-

sząca się do ochrony rozwiązań z zakresu melioracji i urządzeń wodnych, która przewidywała w zamian za ujawnienie takiego wynalazku przyznanie jego twórcy na okres 10 lat monopoli na wykonywanie i zbyt urządzenia. Jednocześnie w przypadku naruszenia tego monopoli przewidziano sankcję w postaci obowiązku zapłaty określonej sumy pieniężnej na rzecz uprawnionego od naruszcyciela oraz zniszczenie bezprawnie wytworzonego urządzenia. Aktem prawnym, który zwykle się wskazywać jako pierwowzór nowoczesnych regulacji z zakresu ochrony wynalazków, jest angielski *Statute of Monopolies* z 25.5.1624 r., w którym unieważniono wcześniej udzielone przywileje, zniesiono możliwość udzielania ich w przyszłości i przewidziano udzielanie patentów na wynalazki. Przesłanką przyznania ochrony była nowość i użyteczność produktów lub sposobów produkcji. Przesłanką negatywną zaś – sprzeczność z prawem lub dobrem ogółu. Ochrona udzielana była na rzecz wynalazcy, trwała 14 lat. O ile człowiek od zarania dziejów tworzył dobra niematerialne, o tyle ich ochrona prawna jest domeną czasów nowożytnych, która w sposób odpowiadający dzisiejszym pojęciom ukształtowana została w okresie rewolucji przemysłowej. Dnia 31.12.1790 r. uchwalono francuską ustawę patentową, która opierała się na modelu ochrony własnościowej, uznając naturalne prawo człowieka do efektów jego pracy umysłowej; przy czym jednak monopol patentowy został ograniczony czasowo. Inne motywy doprowadziły do uchwalenia ustawy patentowej w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej 10.4.1790 r., przesłanką ochrony były takie cechy, jak pożyteczność i znaczenie wynalazku. Celem ochrony patentowej było zachęcenie wynalazców spoza Stanów Zjednoczonych do wdrożenia i komercjalizacji ich wynalazków w Stanach Zjednoczonych. Dnia 10.2.1810 r. wprowadzono pierwszą ustawę patentową w Cesarstwie Austriackim. W XIX w. znaczną rolę w Europie zaczęły odgrywać liberalne koncepcje gospodarcze, które sprzeciwiały się wszelkiego rodzaju monopolom, w tym patentowym. Doprowadziło to do spowolnienia w rozwoju krajowych ustawodawstw patentowych w części państw (np. w Niemczech, gdzie ustawę patentową przyjęto dopiero 25.4.1877 r.), a nawet czasowego uchylecia aktów prawnych regulujących ochronę wynalazków (w Niderlandach). W części państw niski stopień rozwoju przemysłowego sprawiał, że przyjęcie odpowiedniej ochrony nie było sprawą pilną. Podobnie do ochrony wynalazków kształtowała się ochrona wzorów użytkowych, dla których wiele państw przyjęło model ochrony patentowej. W dniu 1.6.1891 r. w Niemczech, po raz pierwszy, uchwalono ustawę, która przewidywała odrębny system ochrony dla wzorów użytkowych. Ochrona wzorów przemysłowych także początkowo regulowana była indywidualnymi przywilejami. Dopiero w 1787 r. wydano we Francji postanowienie Rady Państwa będące podstawą ochrony wzorów tkanin jedwabnych, kolejną regulację przyjęto we Francji w 1806 r. i dotyczyła ona już wszelkich dziedzin wzornictwa

przemysłowego. Tą drogą w XIX w. poszło większość państw europejskich. Nieco inaczej rozwijała się ochrona oznaczeń odróżniających. W okresie średniowiecza, cechy rzemieślnicze zwykły, na podstawie przywilejów monarszych, znakować towary wytwarzane przez swoich członków odpowiednimi oznaczeniami, które wskazywały na rzemieślnika – wytwórcę towaru, mogły także pełnić funkcję ochrony jakości, gdyż w interesie cechu była dbałość o renomę oznaczenia, zapewnienie wysokiej jakości produktów nim oznaczonych. Zasady używania oznaczeń regulowały przepisy wewnętrzne (statuty) cechów lub przywileje monarsze. W średniowiecznych oznaczeniach cechowych dostrzec więc można pierwowzór znaków towarowych, regulacja w przepisach powszechnie obowiązujących to jednak dopiero domena ustawodawstw XIX w. Ochrona znaków towarowych nakierowana była zarówno na ochronę indywidualnego uprawnienia podmiotu stosującego oznaczenie, jak i na ochronę przejrzystości konkurencji, ochronę odbiorców przed wprowadzeniem w błąd co do pochodzenia i jakości towaru. Z tego względu w większości państw ukształtowały się równoległe dwa sposoby ochrony znaków towarowych – przez prawo bezwzględne (wynikające z rejestracji) oraz przepisami o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Oznaczenia geograficzne – rozumiane zarówno jako nazwy geograficzne, jak i innego rodzaju odniesienia związane z określonym terytorium – od zawsze były wykorzystywane w obrocie handlowym, szczególnie dla artykułów spożywczych pochodzenia rolnego, dla wskazania na pochodzenie towaru lub jego szczególne właściwości. Oznaczenia takie są dobrami niematerialnymi, stanowią rekonstruowane w świadomości ludzkiej informacje (wyobrażenia) dotyczące cech danych produktów w powiązaniu z miejscem ich powstania (i niekiedy także cechami tego miejsca). Możliwość użycia oznaczeń geograficznych wiązała się zwykle z użyciem nazwy państwa lub jego określonego terytorium i wymagała uzyskania zgody władzy. W aspekcie międzynarodowym już od XIX w. państwa starały się zabezpieczyć własne oznaczenia geograficzne za granicą w drodze umów bilateralnych. Polska zawarła takie umowy 23.4.1925 r. – z Czechosłowacją (Dz.U. z 1926 r. Nr 111, poz. 644), 4.11.1931 r. – z Węgrami (Dz.U. z 1932 r. Nr 97, poz. 833) i 22.5.1937 r. – z Francją (Dz.U. Nr 54, poz. 423 ze zm.). Były one podstawą wydania odpowiednich przepisów krajowych zapewniających ochronę określonym w nich nazwom pochodzenia z tychże państw.

- 16** 16. **Rozwój ochrony własności przemysłowej w Polsce.** Pozbawienie Polski własnej państwowości w okresie kształtowania się nowoczesnego prawa własności przemysłowej powodowało, że obowiązywały w poszczególnych częściach kraju regulacje państw zaborczych, najwcześniej w zaborze austriackim (1810 r. – ustawa patentowa, 1858 r. – ustawa o znakach towarowych). W Królestwie Polskim przepisy przewidujące ochronę wynalazków wprowadzono w 1817 r., a znaków towarowych –

w 1822 r. W zaborze rosyjskim regulacje prawa patentowego wprowadzono w 1867 r. (z mocą także dla ziem Królestwa Polskiego). W zaborze pruskim przyjęto odpowiednie regulacje: w 1874 r. – co do znaków towarowych, w 1876 r. – co do wzorów przemysłowych i w 1877 r. – co do wynalazków oraz w 1891 r. – odnośnie do wzorów użytkowych. Po odzyskaniu niepodległości regulację prawa własności przemysłowej wprowadzono w Polsce dekretami z 4.2.1919 r.: o patentach na wynalazki (Dz.U. Nr 13, poz. 137 ze zm.), o ochronie wzorów rysunkowych i modeli (Dz.U. Nr 13, poz. 138 ze zm.), o ochronie znaków towarowych (Dz.U. Nr 13, poz. 129 ze zm.), następnie zastąpionymi ustawą z 5.2.1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz.U. Nr 31, poz. 306 ze zm.) i w końcu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 22.3.1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz.U. Nr 39, poz. 384 ze zm.). Po II wojnie światowej, w warunkach gospodarki planowej, prawa własności przemysłowej nie odgrywały znacznej roli praktycznej, odpowiednie regulacje wprowadzono ustawą z 18.7.1950 r. o licencjach na wykonywanie wynalazków i wzorów użytkowych (Dz.U. Nr 36, poz. 331) i ustawą – Prawo wynalazcze z 31.5.1962 r. (Dz.U. Nr 33, poz. 156), która została zastąpiona ustawą z 19.10.1972 r. o wynalazczości (tekst pierwotny Dz.U. Nr 43, poz. 272; obie ustawy regulowały problematykę wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich), obowiązującą aż do wejścia w życie ustawy – Prawo własności przemysłowej, czyli do 22.8.2001 r. Na podstawie ustawy z 31.5.1962 r. – Prawo wynalazcze Rada Ministrów wydała 29.1.1963 r. rozporządzenie w sprawie ochrony wzorów zdobniczych (Dz.U. Nr 8, poz. 45), które aż do 2001 r. stanowiło podstawę ochrony wzorów zdobniczych (co mogło budzić zasadnicze wątpliwości po wejściu w życie Konstytucji RP z 2.4.1997 r.; Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i ze zm.). Ochronę znaków towarowych regulowała ustawa z 28.3.1963 r. o znakach towarowych (Dz.U. Nr 14, poz. 73), zastąpiona później ustawą z 31.1.1985 r. o takim samym tytule (Dz.U. Nr 5, poz. 17 ze zm.), która obowiązywała do wejścia w życie Prawa własności przemysłowej. Ochrona oznaczeń geograficznych oprócz wymienionych już umów bilateralnych, możliwa była na podstawie przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Regulację prawną ochrony topografii układów scalonych przyjęto po raz pierwszy w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w 1984 r., w Polsce – 30.10.1992 r. ustawą o ochronie topografii układów scalonych (Dz.U. Nr 100, poz. 498 ze zm.), zastąpioną ustawą Prawo własności przemysłowej. Przemiany ustrojowe i gospodarcze w latach 90. XX w. sprawiły, że aktualne stały się prace nad reformą polskiego prawa własności intelektualnej. Również planowana akcesja Polski do Unii Europejskiej i Europejskiej Organizacji Patentowej uwidoczniły potrzebę modernizacji prawa krajowego. Dokonało się to w ustawie z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej, która jednak weszła w życie z opóź-

nieniem, dopiero 22.8.2001 r., w związku z uprzednim skierowaniem do Trybunału Konstytucyjnego przez Prezydenta wniosku dotyczącego zgodności z Konstytucją RP art. 322 PrWiPrzem. Trybunał Konstytucyjny uznał art. 322 PrWiPrzem za niezgodny z art. 2 Konstytucji RP (por. uw. do art. 322). Do dnia 1.1.2014 r. ustawa ta była wielokrotnie nowelizowana, najważniejsze ze zmian wprowadzone zostały ustawami z 6.6.2002 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 945; implementacja dyrektywy 98/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6.7.1998 r. w sprawie ochrony prawnej wynalazków biotechnologicznych; Dz.Urz. WE L Nr 213, s. 13), 23.1.2004 r. (Dz.U. Nr 33, poz. 286; wprowadzenie swobody zbywania prawa ochronnego na znak towarowy) i 29.6.2007 r. (Dz.U. Nr 136, poz. 958; wprowadzenie do prawa polskiego dodatkowego prawa ochronnego). Aktualny tekst jednolity ustawy został ogłoszony 29.11.2013 r. w Dz.U. Nr 410.

- 17** 17. **Rozwój ochrony własności przemysłowej w prawie międzynarodowym.** W II połowie XIX w. rozwijała się międzynarodowa wymiana gospodarcza. W związku z tym coraz bardziej widoczna stała się potrzeba zapewnienia ochrony dla dóbr własności przemysłowej w wielu krajach równocześnie oraz ujednoczenia tej ochrony. Doprowadziło to do przyjęcia 20.3.1883 r. w Paryżu **Konwencji o ochronie własności przemysłowej**. Konwencja Paryska jest najstarszym aktem prawa międzynarodowego regulującym ochronę dóbr niematerialnych własności przemysłowej. Przyjęta przez 11 państw – zrzesza obecnie 175 państw (stan na 18.1.2014 r), co sprawia, że jej zasięg jest w zasadzie powszechny. Dalszy rozwój prawa własności przemysłowej w skali światowej następował przez akcesję do Konwencji Paryskiej coraz większej liczby państw oraz jej kolejne rewizje: w Waszyngtonie (1911 r.), Hadze (1925 r.), Londynie (1934 r.), Lizbonie (1958 r.) i Sztokholmie (1967 r.). Wielość państw – stron Konwencji doprowadziła jednak także do zablokowania dalszych jej zmian, ponieważ ze względu na sprzeczne interesy państw – stron niemożliwe było osiągnięcie konsensusu w sprawie reformy postanowień Konwencji Paryskiej. Wobec tego część państw rozwiniętych doprowadziła do przyjęcia w 1994 r. w ramach Światowej Organizacji Handlu, Porozumienia o handlowych aspektach praw własności intelektualnej (TRIPS).
- 18** 18. **Dostosowanie prawa polskiego do prawa UE.** Ustawa – Prawo własności przemysłowej jest owocem dostosowania prawa polskiego do międzynarodowych standardów ochrony własności przemysłowej, a także implementacji reguł prawa unijnego do prawa polskiego. Szczegółowe odniesienia, tak do prawa międzynarodowego, jak i do prawa unijnego, zostaną przedstawione w uwagach do poszczególnych artykułów.

Art. 1. [Zakres]**1. Ustawa normuje:**

- 1) stosunki w zakresie wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych;
- 2) zasady, na jakich przedsiębiorcy mogą przyjmować projekty racjonalizatorskie i wynagradzać ich twórców;
- 3) zadania i organizację Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, zwanego dalej „Urzędem Patentowym”.

2. Przepisy ustawy nie uchybiają ochronie przedmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, przewidzianej w innych ustawach.

1. **Przedmiotowy zakres ustawy.** W art. 1 PrWiPrzem uregulowano przedmiotowy zakres ustawy. W odróżnieniu od regulacji poprzednich, ustawodawca miał w zamiarze stworzenie regulacji kompleksowej, o charakterze kodeksowym, stąd regulacja w jednej ustawie ochrony różnego rodzaju dóbr własności przemysłowej, poprzednio chronionych oddzielnymi aktami prawnymi, norm proceduralnych, a także przepisów ustrojowych dotyczących UPRP. Normy te zostaną scharakteryzowane w dalszej części komentarza.

2. **Pojęcie prawa własności przemysłowej** wywodzi się z Konwencji Paryskiej, niemniej zakres ustawy tylko w części pokrywa się z zakresem regulacji konwencyjnej (por. uwagi wprowadzające). Pojęcie własności przemysłowej, jako część własności intelektualnej i handlowej, obejmuje przedmioty ochrony o bardzo różnym, niejednorodnym charakterze. Por. uw. wprowadzające przed art. 1.

3. **Przedmioty własności przemysłowej** wymienione zostały w art. 1 ust. 2 KonwPar i są to: patenty na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, znaki usługowe, nazwa handlowa i oznaczenia pochodzenia lub nazwy pochodzenia, a także zwalczanie nieuczciwej konkurencji. Zakres pojęcia własności przemysłowej na gruncie Konwencji Paryskiej i zakres komentowanej ustawy nie są więc identyczne. W przypadku ochrony topografii układów scalonych wynika to z faktu, że ten przedmiot własności przemysłowej powstał kilkadziesiąt lat po przyjęciu Konwencji.

4. **Nazwa handlowa.** Przedmiotem własności przemysłowej chronionym Konwencją Paryską jest również nazwa handlowa (art. 8 KonwPar), polskie przepisy nie przewidują ochrony nazwy handlowej jako oddzielnej kategorii prawnej chronionej Prawem własności przemysłowej, ochrona możliwa jest natomiast na gruncie art. 5 ZNKU (tak SN w wyr. z 7.10.1999 r., I KKN 126/98, OSN 2000, Nr 4, poz. 70). Powołany przepis Konwencji Paryskiej ze względu na zbyt ogólne sformułowanie nie może być sam

w sobie podstawą dla roszczeń ochronnych wysuwanych przez przedsiębiorców z państw – stron Konwencji. Stosownie do art. 5 ZNKU czynem nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie przedsiębiorstwa, które może wprowadzić klientów w błąd co do jego tożsamości, przez używanie firmy, nazwy, godła, skrótu literowego lub innego charakterystycznego symbolu wcześniej używanego, zgodnie z prawem, do oznaczenia przedsiębiorstwa.

5 5. Ochrona odmian roślin. Konwencja Paryska nie przewidywała ochrony nowych odmian roślin, którą reguluje Międzynarodowa Konwencja o ochronie nowych odmian roślin z 2.12.1961 r. (UPOV) zrewidowana w Genewie 10.11.1972 r., 23.10.1978 r. i 19.3.1991 r. Podstawą obowiązującego Konwencji UPOV w prawie polskim jest decyzja Rady (WE) z 30.5.2005 r. zatwierdzająca przystąpienie Wspólnoty Europejskiej do Międzynarodowej konwencji o ochronie nowych odmian roślin, Dz.Urz. UE z 2005 r., L 192, s. 63. Ochrona nowych odmian roślin zaliczana jest do prawa własności przemysłowej. Ustawodawca polski uregulował tę ochronę w ustawie z 26.6.2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz.U. Nr 137, poz. 1300 ze zm.).

6 6. Pozostałe regulacje. Prawo własności przemysłowej mimo swojej obszerności nie reguluje całości zagadnień związanych z ochroną własności przemysłowej, w tym zakresie regulacje odrębne zawierają m.in. wskazana już ustawa o ochronie prawnej odmian roślin, prawo celne (rozp. Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 608/2013 z 12.6.2013 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) Nr 1383/2003, Dz.Urz. UE L Nr 181, s. 15, które zastąpiło rozp. Rady (WE) Nr 1383/2003 z 22.7.2003 r. dotyczące działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa; Dz.Urz. UE L Nr 196, s. 7). Reguły proceduralne w zakresie ochrony praw własności przemysłowej zawarte w Prawie własności przemysłowej są uzupełnieniem ogólnych przepisów postępowania określonych w ustawie z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 267) i w ustawie z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.). Do przestępstw i wykroczeń stypizowanych w komentowanej ustawie stosujemy przepisy ogólne odpowiednio Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeń, a ich ściganie następuje w trybie przewidzianym Kodeksem postępowania karnego i Kodeksem postępowania w sprawach o wykroczenia. W obszarze prawa własności przemysłowej duże znaczenie mają akty prawa międzynarodowego oraz regulacje prawa unijnego (por. uw. do art. 4).

7. **Model ochrony.** Wspólną cechą dla wszystkich uregulowanych 7
w Prawie własności przemysłowej dóbr jest przyjęcie modelu ochrony prawnami majątkowymi, bezwzględными, statuującymi wyłączność korzystania z danego dobra, zasadniczo ograniczoną czasowo i terytorialnie, która powstaje, co do zasady, z mocy decyzji administracyjnej, o charakterze konstytutywnym, wydawanej przez UPRP.

8. **Katalog dóbr własności przemysłowej** jest katalogiem otwartym, 8
odmiennie jednak zasada *numerus clausus* obowiązuje co do praw bezwzględnych te dobra chroniących. Prawami bezwzględными chronione są te dobra, odnośnie do których taką ochronę wyraźnie przewidział ustawodawca, o ile przepis nie stanowi wyjątku, strony nie są władne modyfikować, ukształtowanej ustawowo treści prawa. Nie jest możliwe rozciągnięcie ochrony prawami bezwzględными na inne dobra niematerialne w drodze analogii.

9. **Projekt racjonalizatorski** stanowi dobro niematerialne własności 9
przemysłowej, nie jest ono jednak chronione prawem bezwzględным. Odnośnie do pojęcia projektu racjonalizatorskiego por. uw. do art. 7.

10. **Niezależność ochrony.** Artykuł 1 ust. 2 PrWiPrzem przewiduje 10
niezależność ochrony przedmiotów własności przemysłowej na gruncie komentowanej ustawy od ochrony przyznanej innymi przepisami, w szczególności wskazać należy możliwość ochrony na gruncie prawa cywilnego (art. 23, 24 KC) oraz prawa konkurencji (ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji). Przedmioty praw własności przemysłowej mogą również, przy spełnieniu właściwych wymogów, korzystać z ochrony udzielanej przez prawo autorskie (regulowane ustawą z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.), ewentualnie na gruncie ustawy z 27.7.2001 r. o ochronie baz danych (Dz.U. Nr 128, poz. 1402 ze zm.).

11. **Ochrona kumulatywna.** Zasadą jest możliwość korzystania 11
z ochrony kumulatywnej, tzn. zarówno przewidzianej komentowaną ustawą, jak i przepisami szczególnymi, co oznacza, że w konkretnej sytuacji to uprawnionemu pozostawiony jest wybór podstawy prawnej roszczeń, których dochodzi. Środki ochrony prawnej mogą być stosowane alternatywnie lub kumulatywnie (por. *T. Żyżnowski*, Niektóre aspekty, s. 3 i n.). Nie ma potrzeby rozważania, który z aktów prawnych ma charakter szczególny, wszystkie postacie ochrony są od siebie niezależne (por. *M. du Vall*, Prawo patentowe, 2008, s. 152).

12. **Ochrona kumulatywna wzorów przemysłowych prawem au-** 12
torskim. Kumulatywna ochrona została wyłączona w jednym wypadku, w art. 116 PrWiPrzem ustawodawca zastrzegł, że po wygaśnięciu prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, ustaje także ochrona autorskich praw